

Preproste besede

...kjer so me
zibali
mamica moja...

leto VII. 1976/77

novinarski krošek Šentrupert

D R A G I K O R O Š C I !

Vsak dan mislimo na vas, dragi prijatelji. Z vsakim dnem nam je vsem Jugo-
slovanom težje srce ob misli, da se vam godi krivica.

Ob poročilu, da so Avstrijci s štetjem ugotavljali, ali naj vam priznajo
materinščino ali ne, smo bili močno ogorčeni in užaljeni hkrati.

Sprašujemo se, zakaj se Avstrija noče držati dogovora. Zakaj ne spoštuje
državne pogodbe, ki so jo podpisali na Dunaju?

Mi, Jugoslovani, ne moremo vse ga tega mirno gledati. Avstrija vam ne sme
jemati vaših pravic. Še manj pa sme z vami brutalno ravnati, ker ste Jugo-
slovani.

Prijatelji, bodite pogumni in tudi pod pritiskom ne zatajite svoje mate-
rinščine! V duhu smo z vami. Mi se Avstrijcev ne bojimo.

Józica Breznikar, 7. razred

KOROŠKA - ZIBEL SLOVENSTVA

Nekdaj je bilo središče slovenske države na Gosposvetskem polju, kjer stoji vojvodski prestol. Mislin, da sta prav vojvodski prestol in knežji kanen, ki ju imajo v Avstriji, zadosten dokaz, da so na Koroškem živeli Slovenci in da še živijo. Že dolgo leta pa se morajo koroški Slovenci boriti za svoje pravice. Vlada jim je delila le drobtine tistega, kar bi morali dobiti. Zadnji dve leti pa je poslalo manjšinsko vprašanje zaskrbljajoče. Ljubljanska TV je predvajala mnogo oddaj o slovenski manjšini. V oddajah je bilo slišati mnogo koroških pesmi, ki pa so se mi zdele žalostne, kot da slovenski pesniški jezik v Avstriji ne bi poznal vesele besede. V avstrijski državni pogodbi je člen 7, ki jasno določa manjšinske pravice; leta tudi prepoveduje vsako delovanje proti manjšini.

Mislin, da z bombnimi napadi na partizanske spomenike in z drugim zastraševanjem niso dosegli svojega namena; tudi s štetjem posebne vrste niso uspeli.

Štetja niso bojkotirali le Korošci, temveč vsi avstrijski državljani, ki so uvideli, kakšno krivico skušajo narediti manjšini.

Miren Čiško, 7. razred

Ko je naša rojkinja Vida Brest pri sebi delala "inventuro",
je našla tekst iz začetkov pisateljske poti. Že ga je hotela
zavreči, tedaj pa se je spomnila na nas, češ da nam bo morda
še za vzpodbudo za lastno pisanje. Res nam je bilo. Koroška,
ki nam je letos še posebno v srcu, nas je navdala s še večjo
ljubeznijo do domovine in tako se nam je oblikovala ta šte-
vilka glasila...

...NA KOROŠKO!

Pisano na BAZI 100

Mislim, da je bilo 3. oktobra, ko sem odhajala na tako željeno pot na Štajersko in Koroško. Pot na Štajersko je že skoraj vsak napravil. Zame pa je bila ta pot nekaj prav posebnega. Prvič sem potovala in to skupaj s tovariši, ki so vse kraje dobro poznali. Na vsakem koraku so mi pravili o borbah, ki so jih prav tam bili 1942. in 1943. leta. Ko sem prišla na Štajersko, sem si najprej ogledala osvojenno ozemlje in obiskala nekatere enote. Toda tam se nisem predolgo zadrževala. Vlekolo me je na Koroško.

Še danes mi je, kot bi bilo takrat. Prišli smo čez Olševo, mimo Svetega Jakoba in skozi dolino Koprivno. Pred nami se je vila delno razpadla lesena ograja. Na vseh tih pětdeset metrov je rasel iz zemlje bel kamen, na njem je bila letnica in velika črka J - Jugoslavija, na drugi strani pa tudi letnica in velika črka D -

Deutschland.

Kakšne misli spreletavajo človeka, ki stoji tam vrh planin in misli na tista leta in čas, ko so odtrgali Koroško od ostale Slovenije, ko so nas tako opeharili za vse naše nade. Pred nami se vije meja. Razdrta in trhla, nelep spomin na nelepe dni! Preskočili smo jo - vsi naenkrat. Ne, za nas ni pregrej in ne mej. Meja razpada in Koroška je danes naša. Naša!

Prav takrat, ko sem prišla tja, se je odpravljaj kmet kozgan v Železno Kaplo. Hoteli so ga izseliti, češ da se pri njem banditi največ zbirajo. Muzgan pa je po dogovoru s partizani sam odšel v Železno Kaplo in predal vse inetje partizanom. "Imejte vi, le Švabi ne bodo imeli mojega ničesar!" Polne staje ovac, govedi, kleti, polne pridelkov, vse je dal partizanom, ter se umaknil, da ga starega in betež-

nege ne bodo vlačili v internacijo. Ne samo on, taka je vsa Koroška. Povsod je prodrla vest o partizanih, ki bodo Koroško res osvobodili.

Sedela sem za mizo med samimi Korošci. Pogovarjali smo se o vsem mogočem. Jaz pa sem neprestano cukala soseda za rokev: "Iovariš, kaj pa govoriš?" Smejali so se mi, da je že tako, da Korošcev zlepa ne razumeš. Posebno, če si prvič med njimi. Mehka duša je koroška duša. Kekor r je lepa in mehka vsa Koroška. Včasih so nas zaprosili: Zapijte nam pesem, slovensko pesem! In ko smo zapeli, so se solzile oči poslušalcev. Prav kot molitev so prisostvovali petju s pravo pobožnostjo. Ponekod čiste slovenščine dobro ne razumejo, toda pesem, slovensko pesem, vsak razume. Pesem gre od srca do srca in vsako navduši. Partizani to dobro vedo in kadar jim Korošice kuhajo koroške žganke, jim zapojejo in žgančici so še bolj zabeljeni in koroški masovnik je tak, da bi "angelčki jedli, če bi zobe imeli".

Pod Peco sem obiskala 3. bataljon Koroškega odreda. V bataljonu so večinoma švabski dezertarji, a tudi ti že stari partizani. Praviijo, da je malo takih borcev, kot so Korošci, ki so prostovoljno prišli v partizane. O tem bi se lahko vsi pričeli, če bi spoznali komandirja Tineta in njegove fante. Večina še sicer nosi klobuke in imajo municijo kar po žepih, naženejo pa Švabe tako, da jih krogla komaj dohajajo. Bila sem prav s Tinetovo četo, ko smo imeli borbo na Jeklenovem vrhu, kamor so pririnili Švabi. Nas je bilo okoli trideset, njih pa 250. Uzgali smo, da je bilo veselje. Seveda smo se morali po nekaj urni borbi morati umakniti, toda padlo je 14 Švabov in bilo mnogo ranjenih, naših pa niti eden. 14-letni Matješek, najmlajši partizan v bataljonu, je takrat prav videl, kako je pomerjeni padel. Matješek je bil v partizanih deset mesecev in je vreden imena partizan. Takrat si je tovarišica Dragica pripori-

la naslov "borba"; prav tako tudi tovarišica Urška.

Imela sem strašno smolo. Ravno ko sem prišla po nasvete glede dela na Koroškem v Solčavo, so pridrli s Koroške Švabi. Pot nazaj na Koroško je bila zaprta. Sicer je bila res ofenziva, ki sem jo takrat doživela na Štajerskem, huda stvar, a tudi to pusti človeku tako dosti spominov. Ko so prišli Švabi v Solčavo, so jim naši naredili lep sprejem. V nekaj urah je bila cesta ob Savinji vsa krvava in polna švabskih mrličev. Ker pa je sabotiral bakač in je bilo Švabov vedno več, smo se morali umakniti. Tam sem pravzaprav v hajko šele prišla.

Spominja se, kako smo v visokem snegu hodili čez Veliko planino. Utrujeni, lačni in premraženi smo bili, en tovariš pa je bil celo bos in to v decembru! Snežni metej je bil, burja je tulila, da nisi videl pet metrov pred sabo. Iskali smo pastirske kočice. Vsak trenutek jekdo vzkliknil: "Glejte, tamle so!" Vsi smo hiteli za njim, koč ni bilo. Povsod same čeri. Kdor je hodil kdaj po Veliki planini, bo vedel, kako lahko je tam zaiti, posebno pozimi. Tavaš in tavaš in se znajdeš na mestu, kjer si že bil. Tako smo tavalili dve, tri ure. Z nami je bil tovariš Učka, kot smo ga kliceli, Anglež, ki je ušel od Nemcev in je bil že dve leti med slovenskimi partizani. On je edini poznal pot, pa jo je od utrujenosti tudi on zgrešil. Šli smo drug za drugim in se zibicali, da se ne bi kdo v metežu zgubil.

Nase kričanje pa je burja popolnoma prevpila. V največjem obupu je tovariš Učka nenadoma zagledal obrise planinske kočice. Tovariši, ki so bili popolnoma izčrpani, so bili v hipu dobri. Koča! Nikdar ne bom pozabila tistega dne. V planinski koči je bila specialna četa. Skoraj objemali smo tovariše, ko smo jih zagledali. Pomagali so nam slatičiti zmrzle plašče, sezuti čevlje, skuhali so nam čajja iz gorskega mahu. Tako mi je bilo, kot bi prišla domov. Takrat sem tako živo kot še nikoli občutila, kaj pomeni tovarišstvo. Tega se bom najdlje spominjala. Težko je bilo, toda vse smo srečno pretolkli. Nekajkrat so nas napadli v hišah,

skozi okna so užgali po nas, nešteto krat se je zgodilo, da smo padli v zasedo. Končno smo se venderle prebili na Koroško. Prav za božične praznike sem bila spet tam. Po Novem letu pa smo nekje med Belo in Železno Kaplo prekoračili cesto, nato še enkrat meje in v snegu, ki ga je bilo takrat ogromno, krenili na Gorenjsko.

Poti, ki so jih navadno naredili kurirji v petih urah, so bile v dva do tri metre visokem snegu, ki je zasipal vsako stopinjo sproti, še enkrat dalje. Kurir je seveda imel smuči, jaz pa nič. Ker je s smučmi lahko šlo hitreje, sem ostala zadaj. In potem sem vso dolgo pot - pet ur do javke - hodila sama. Od obupa so mi prihajale solze v oči. Pa sem le prišla! Na javki so me kurirji počakali in me celo pohvalili, da sem dosti naglo hodila. Potem sem z drugimi nadaljevala pot.

Mislím, da bi prav kurirjem najbolj pripadala odlikovanja; kurirji mnogo žrtvujejo; samo enkrat sem šla tisto pot, oni pa morajo dnevno v snegu in mrazu hoditi na javke. Kurirji so res junaki.

Vida Brest

DOBR O POVSOD, NAJBOLJE DORA

Ne morem se bilj dvanajst dni. Konec je sva odli v Pulo. Ogladali smo si
Odpotovala sem. Videli smo ledjčevce. Viskali smo tudi hladole. Vse
Seme, se odprljali na Kamenjet. Dva se dnev smo se ubili plavati. Tarkovali
Brez brate, brez sester, potreba in slatke delinca. Zistega ni dosegel no-
brez mene in ste. Dni, ko smo bili na čerju, je preprsteno dea vala. Povedali
so nam, da smo nekateri odšli dve dni prej, drugi kot drugi. Bila sem vesela,
Bilo je lepo. Dni, ko smo bili, ki so bili polnočni, da bojo ali prvi donov.
Ljudje so bili čestoljubni, mi razveselili. Dni pa sem ugotovila, da je pov-
hrane dovolj. Dni pa je doma.
vsega dovolj.

Erika Škerje, B. razred

DA vseeno so bili dolgi DOR. DA. LKA
tisti dnevi,

Kdnevi domotožje. Tri leta, sta sta in sama isale priti hiša. Seveda pri de-
in niso prav nič pomagala, kar smo bile prazne.

Želela sem si donov. Je v njej prostor za vse potrebno. Aha in sama sta ni
brez donov! Koliko neprav sta morale vložiti v delo, da imamo sedaj topel dom.
Donov k bratcu, ki pripravlja se dva presone za rola in druge stvari, da ta
k sestram, kamni, jasni kod.

k vaju! Sem vesela, da imamo topel dom in streho nad glavo.

Donov!

V donaci kraj!

Jožica Breznikar, B. razred

Jožica Breznikar, B. razred

POVSOD JE LEPO - DOMA JE NAJLEPŠE

Med počitnicami sem bila na morju. Bilo je zelo lepo.

Na morju smo bili dvanajst dni. Nekega dne smo odšli v Pulo. Ogledali smo si zanimivosti tega mesta. Videli smo ladjedelnico. "izali smo tudi sladoled. Vsak dan smo se odpeljali na Kamenjak. Dan za dnem smo se učili plavati. Teknovali smo lahko za bronastega, srebrnega in zlatega delfinčka. Zlatega ni dosegel noben učenec. Zadnje dni, ko smo bili na morju, je neprestano deževalo. Povedali so nam, da bomo nekateri odšli dva dni prej domov kot drugi. Bila sem vesela, ker sem bila tudi jaz med tistimi, ki so bili določeni, da bodo šli prvi domov. Ko sem prišla domov, so se me vsi razveselili. Jaz pa sem ugotovila, da je povsod lepo, najlepše pa je doma.

Erika Škarje, 5. razred

DOBRO DOMA, KDOR GA IMA

Ko sem bila stara tri leta, sta ata in mama začela graditi hišo. Seveda pri delu niso prav nič pomagala, ker sem bila premajhna.

Hiša je tako velika, da je v njej prostor za vse potrebno. Ata in mama sta mi pripovedovala, koliko napora sta morala vložiti v delo, da imamo sedaj topel dom. Ko smo letos k hiši prigradili še dva prostora za rože in druge stvari, sem ta napor občutila na lastni koži.

Staršem sem hvalažna, da imamo topel dom in streho nad glavo.

Jožica Breznikar, 8. razred

ČE ČLOVEK POL SVE TA OBT E Č E ,
NAJBOLJŠI KR UH DOKA SE P E Č E

Stric se je lansko leto odpeljal v Avstrijo. Nameraval je kupiti nekaj stvari in si ogledal mesto Labot. Takole je pripovedoval o tej svoji poti: "Že takoj, ko sem prišel k avstrijskemu cariniku, sem spoznal, da smo Slovenci zaničevani, ker me je carinik gledal kar nekam osorno. Vendar se za to nisem zmenil in sem se odpeljal naprej. Ko sem prispel v mesto, sem si ga malo ogledal, nato pa sem stopil v prvo trgovino. Prodajalci so bili kar prijazni, le eden me je nekam čudno gledal, ko je slisal, da govorim slovensko. Ko sem tam vse nakupil, sem se napotil v drugo trgovino. Tam pa so me gledali, kot da bi ušel iz zapora. In ko sem vprašal, koliko stane predmet, ki sem ga hotel kupiti, me je prodajalec zavrnil v nemškem jeziku: "V Avstriji se govori samo nemško." Zahvalil sem se mu za prijaznost in stvari, ki sem jih nameraval kupiti, vrnil. Prodajalec se mi je začel opravičevati, jaz pa sem mu odvrnil: "Tudi mi smo ljudje in tudi k nam prihajajo Avstrijci. Vendar jih sprejmemo z ljubeznivostjo, ne pa s psovki, kot to delate pri vas s Slovenci." Odšel sem iz trgovine in se napotil nazaj v domovino. Zdaj vem: kar sem hotel kupiti v Avstriji, lahko dobim tudi pri nas in še prijazno me sprejmejo."

Mihaela Gregl, 7. razred

Nedaleč od moje vasi je doma družina, katere člani že devet let živijo v Nemčiji. Skoraj vsi že govorijo nemško, le mati zna nekaj slovenskega jezika. Letos, ko so prišli na dopust, so si iskali službo, a je niso dobili. Spet so odšli v Nemčijo. V Škofljici imajo novo hišo, a jo bodo prodali in za vedno ostali v Nemčiji. Tekole večkrat premišljujem sama pri sebi: "Zakaj so sploh odšli v Nemčijo, ko je pri nas tako lepo?" Ne verjamen, da res ne bi mogli dobiti službe. Najbolj čudno pa se mi zdi, da so celo jezik pozabili.

Danica Lelovšek, 7. razred

Živela je v oddaljeni vasi. Vsak dan je hodila po isti strmi, celo blatni, a vseeno lepi cesti. V dežju in soncu. Ko je odrasla, se je zaposlila in odšla v mesto. Kako močno jo je mesto spremenilo! Ni več znala več govoriti tistega lepega domačega jezika. Spakovala se je. Mislila je, da ji vse to pristaja, pa ji ni. Nič več ni bila podobna tistim ženskam v hribovski vasi.

Bahala se je s svojo izobrazbo, se nosila po najnovejši modi in imela najlepši avto. Ona je bila pač meščanka. Ni pa mislila na to, da je bila nekoč ubožna, da je govorila preprosto domač jezik, da se včasih ni nosila po modi. Zatajila je svoj domači jezik, zatajila je sebe.

Jožica Breznikar, 8. razred

BOLJA JE DOMAČA GRUDA
KOT NA TUJEM ZLATARUDA

Nekega zimskega večera je dedek sedel za mizo, si prižgal pipo, poten pa mi je začel pripovedovati.

"To so mi povedali oče," je pričel pripoved. "V tisti razpediti hiši preko ceste je živel reven viničar Lojze z edinim sinom. To so bila tista leta, ko so iz Amerike prišle novice o zlatu. Sin si je z delom prislužil dovolj denarja za pot in se poslovil od očeta z obljubo, da se vrne, brž ko bo zaslužil dovolj denarja.

Čez dva meseca je oče dobil pismo, v katerem je sin pisal, da dela v rudniku. V naslednjih pismih je očetu Lojzetu poslal nekaj dolarjev. Ta se je potem po vasi hvalil, kako njegov sin zasluži bajne vsote denarja. Tako je bilo kakor dve leti. Potem pa je nekega dne spet dobil pismo. Radovedni vaščani so stali okoli njega, ko ga je odprl. Toda prebral je samo nekaj vrstic, potem pa je tresočih rok spustil pismo na tla. Obraz si je zakopal v dlani in za-
hlipal: "Moj sin! Moj sin!"

Vest o smrti Lojzetovega sina se je hitro raznesla po okolici. Odkar mu je zasulo sina v rudniku, je začel hirati in leto pozneje so ga pokopali. V zadnjih trenutkih življenja pa je še izpovedal: "Kaj mu je bilo treba zlato, ko bi lahko tudi od najine njivice živel - pa čeprav skromno.

Miran Šiško, 7. razred

D O M A Č A G O R A N A J B O L J Z E L E N A

Moj dom je lep
in lepa je vsa naša zemlja.
Moj dom je topel
in topla je vsa naša zemlja.
Moj dom je prijeten,
kot je prijetna vsa naša zemlja.
Moj dom je vreden več kot zlato
in tudi vsa naša zemlja je vredna več kot toliko.

Mihaela Gregl, 7. razred

SVETI
[E]
M
I
N
A
..

Koroške - zibel slovenstva

...на Корољко!

100
 90
 80
 70
 60
 50
 40
 30
 20
 10
 0

11/9/67 1976/77

W. O. W.

steviks 1

Število izvodov: 120

Uredniški odbor: Damjana Zupan, Mojca Loker, Mihaela Gregl, Miran Šiško,
Jožica Breznikar, Milica Koščak in Marjanka Urbič

Mentorja: D. in J. Zupan